

*Грязнов Д. С.,
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,
Науковий керівник: Чечель А. О.,
доктор екон. наук, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування,
Маріупольський державний університет, м. Київ*

ПУБЛІЧНІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ, ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД В УКРАЇНІ

В умовах трансформації публічного управління та місцевого самоврядування необхідним є дослідження публічних механізмів відновлення та цифровізації в умовах євроінтеграції для подальшої підтримки стійкості територіальних громад в Україні.

Сучасна громада в Україні змушена одночасно оперувати в режимі негайного реагування на надзвичайні ситуації та в режимі підготовки до комплексного відновлення на засадах сталості та інноваційності. Аналіз поточного стану управління на місцевому рівні вказує на те, що успішність громади тепер визначається її здатністю до швидкої ідентифікації власних активів, мобілізації людського капіталу та ефективного залучення зовнішніх ресурсів через цифровізовані платформи. Цей процес супроводжується глибокою трансформацією нормативно-правової бази, яка намагається встигнути за темпами реальних змін на місцях, пропонуючи нові порядки розроблення стратегій та програм відновлення [1].

Постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2023 року №731 затвердила порядки розроблення, реалізації та моніторингу стратегій розвитку регіонів та територіальних громад. Цей документ став відповіддю на потребу в уніфікації планувальних документів у період війни, коли традиційні стратегії виявилися неактуальними через руйнування інфраструктури або кардинальну зміну демографічного профілю територій. Паралельно з цим, постанова Кабінету Міністрів України від 14 жовтня 2022 року №1159 впровадила Програму комплексного відновлення області чи громади. Вона визначає основні просторові, містобудівні та соціально-економічні пріоритети політики відновлення [2].

Фінансування стратегічних проєктів у громадах України базується на поєднанні внутрішніх ресурсів, державних субвенцій та міжнародної допомоги. Ключовою вимогою часу стала повна підзвітність та прозорість використання коштів, що реалізується через цифрові інструменти. Центральним елементом фінансової архітектури відновлення є цифрова екосистема Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management (DREAM). Вона забезпечує прозорість процесу «від ідеї до реалізації». Процес подання проєктів громадами через DREAM виглядає наступним чином: реєстрація; реєстр проєктних ідей (громада вносить опис проєкту, його мету та наявність технічної документації), фінансування (кошти Фонду ліквідації наслідків збройної агресії розподіляються саме на базі даних у DREAM).

Використання DREAM дозволяє громадам формувати інвестиційні портфоліо та проходити автоматизовану пріоритезацію за методологією Світового банку, що значно спрощує шлях від ідеї до отримання коштів [3].

Концепція «Build Back Better» (Відбудувати краще, ніж було) є наскрізною для всіх стратегічних документів України на період 2024-2030 рр. Вона передбачає, що відновлення не повинно бути копіюванням застарілих радянських стандартів, а має базуватися на принципах Європейського зеленого курсу. Ключовими елементами цієї концепції для громад є: декарбонізація та енергоефективність; стійкість інфраструктури; циркулярна економіка; інклюзивність [4].

Аналіз процесів стратегічного планування та антикризового управління дозволяє виділити наступні ключові пріоритети для територіальних громад:

1. Синхронізація планувальних документів. Громади мають якнайшвидше розробити або оновити Стратегію розвитку та Програму комплексного відновлення, забезпечивши їх взаємозв'язок.

2. Фокус на енергонезалежність. Впровадження розподіленої генерації (СЕС, біогаз) та створення мікромереж має стати частиною безпекової стратегії громади. Це дозволить підтримувати життєдіяльність при критичних пошкодженнях централізованих мереж.

3. Цифрова прозорість через DREAM. Використання екосистеми DREAM є обов'язковим не лише для звітування, а й для маркетингу громади перед міжнародними донорами.

4. Зелене відновлення як стандарт. Впровадження принципів Build Back Better у кожен проєкт забезпечить відповідність майбутнім вимогам Європейського Союзу та відкриє доступ до кліматичних фондів.

Пріоритетом залишається баланс між негайними потребами виживання та довгостроковими цілями сталого розвитку, де безпека, інклюзія та енергоефективність є фундаментом нової якості життя в Україні.

Список використаних джерел:

1. Стратегічне планування регіонального розвитку. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mtu.gov.ua/content/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku.html>.

2. Порядок розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них. Львівська районна державна адміністрація. URL: <https://lviv-rda.gov.ua/zatverdzheno-poriadok-rozroblennia-provedennia-hromadskoho-obhovorennia-pohodzhennia-program-kompleksnoho-vidnovlennia-oblasti-terytorii-terytorialnoi-hromady-ii-chastyny-ta-vnesennia-zmin-do-nykh/>.

3. Що таке DREAM і як з ним працювати: алгоритм для громад і областей. URL: <https://rubryka.com/article/shho-take-dream/>.

4. Рябчин О., Кулага Д. Зелене відновлення України: керівні принципи та інструменти для тих, хто ухвалює рішення. Київ: KSE, 2023. 189 с.